

Dodela titule počasnog doktora Beogradskog Univerziteta profesoru dr Vujici Jevđeviću

Na inicijativu Građevinskog fakulteta, Beogradski Univerzitet je dodelio titulu počasnog doktora profesoru Vujici Jevđeviću, dipl. građ. inž., povodom njegovog 90. rođendana. Na svečanosti u rektoratu Univerziteta, održanoj 10.06.2004. godine, slavljeniku je diplomu uručila prof. Marija Bogdanović, rektor Univerziteta, u prisustvu prof. Borivoja Lazića, predsednika Saveta Univerziteta. Biografiju prof. Jevđevića pročitao je prof. Aleksandar Cvetanović, dekan Građevinskog fakulteta u Beogradu, a o doprinosu prof. Jevđevića hidrologiji i vodoprivredi tokom 68 godina njegovog naučnog i stručnog staža u Srbiji i SAD i više od 50 godina pedagoškog rada, govorili su prof. Miodrag Jovanović, šef Katedre za hidrotehniku i vodno ekološko inženjerstvo Građevinskog fakulteta i doc. Zoran Radić, prodekan za nauku Građevinskog fakulteta. U obraćanju skupu prof. Jevđević se emotivno osvrnuo na svoj životni put i na početke razvoja vodoprivrede u Srbiji. Svečanosti su prisustvovali nekadašnji djaci i saradnici prof. Jevđevića, rodbina, predstavnici preduzeća Energoprojekt, Instituta za vodoprivredu «Jaroslav Černi», Hidrometeorološkog zavoda, Građevinskog fakulteta i drugih institucija.

Gospođo Rektor, gospodo Prorektori, dame i gospodo,

Nemoguće je u nekoliko minuta opisati stvaralaštvo čoveka koji je jedan od najvećih svetskih autoriteta u obalasti voda, čoveka koji ima iza sebe 68 godina inženjerskog i više od 50 godina pedagoškog staža i čoveka čija su dela prisutna na svim kontinentima, u 60 zemalja, što ga čini u pravom smislu «građaninom sveta».

Većina ovde prisutnih zna da je u godinama posle drugog svetskog rata, prof. Jevđević imao ključnu ulogu u formiranju vodoprivrednog i hidroenergetskog sistema tadašnje Jugoslavije, da je okupio i formirao inženjerski kadar koji je projektovao i gradio naše prve hidroelektrane. Pri ministarstvu elektroprivrede osnovao je i bio prvi direktor «Hidrobiroa» iz koga su nastali «Energoprojekt» i Institut za vodoprivredu «Jaroslav Černi». Formirao je i vodio hidrauličku laboratoriju pod Avalom. U njegovoj knjizi «Vodoprivredna osnova – privredno tehnička studija», prvi put su daleke 1946. godine termini «vodoprivreda» i «vodoprivredna osnova» uvedeni u našu praksu. U periodu 1946-1958 prof. Jevđević je bio projektant ili konsultant u realizaciji svih najznačajnijih hidroenergetskih objekata, kao što su HE «Vlasina», HE «Mavrovo», HE «Jablanica» i dr. Za te zasluge bio je odlikovan.

Februara 1955. godine, prof. Jevđević je u Srpskoj akademiji nauka i umetnosti disertacijom «Metode izučavanja vodnih snaga» postao prvi i jedini doktor hidrotehnike koji je tu titulu dobio u SANU. Ovim delom, koje je štampano na srpskom i engleskom jeziku, kao i knjigom «Vodne snage Jugoslavije», prof. Vujica Jevđević se, uz akademika Miladina Pećinara, s pravom svrstava u tvorce koncepcije razvoja našeg hidroenergetskog sistema i naše vodoprivrede u celini.

Na Građevinskom fakultetu u Beogradu, prof. Jevđević je predavao u periodu od 1946. do 1957. godine. Bio je prvi profesor na predmetima «Hidrologija» i «Korišćenje vodnih snaga». Napisao je prvi udžbenik iz predmeta «Hidrologija» 1955. godine. Ova knjiga i druge knjige iz ove obalasti koje će kasnije objaviti, čine ga rodonačelnikom hidrološke nauke ne samo kod nas, već u svetskim razmerama. Do odlaska u SAD 1958. godine, prof. Jevđević je na srpskom jeziku objavio 44 rada, od kojih je 6 knjiga i 26 članaka u časopisima.

Akademski karijera prof. Jevđevića u SAD prvenstveno je vezana za Građevinski fakultet Univerziteta države Kolorado u Fort Kolinsu, gde je, kao već svetski afirmisan ekspert, 1960. godine izabran za redovnog profesora i rukovodioca istraživačkog i postdiplomskog programa u oblasti hidrologije i vodoprivrede. Ovaj univerzitet je upravo po prof. Jevđeviću i zahvaljujući njemu, vremenom postao jedan od najprestižnijih istraživačkih centara u oblasti voda u svetu. Zato je prilikom dodeljivanja prve – tek ustanovljene nagrade Američkog društva građevinskih inženjera (ASCE) posebno istaknuto da su mnogobrojni izvanredni stručnjaci u oblasti voda koje je odškolovala prof. Jevđević, cit. «njegov najvredniji živi spomenik», da je svojim radovima doprineo da

američka nauka o vodama preuzme vodeće mesto u svetu i da je stekao reputaciju opet cit. «najvećeg vizionara» u svetskog nauci o vodama. Svi njegovi doktoranti iz Srbije su postali vrhunski stručnjaci u sredinama u kojima su radili.

U toku svoje pedagoške i naučne karijere na univerzitetima u Koloradu i Vašingtonu, kao i u funkciji eksperta za probleme životne sredine pri ASI (Advanced Study Institute), prof. Jevđević je pokrenuo i učestvovao u više velikih međunarodnih naučnih programa. Rukovodio je nizom međunarodnih seminara i kurseva širom sveta, i predavao po pozivu na najpoznatijim univerzitetima i načnim institutima. Učestvovao je, najčešće u svojstvu generalnog izvestioca ili pozvanog predavača, na svim dosadašnjim naučnim skupovima najvažnijih međunarodnih udruženja u oblasti voda (samo da pomenem 15 skupova IAHS, 11 skupova IAHR i 10 skupova ICOLD-a).

Tokom svoje naučne karijere, objavio je preko 200 radova. Kakav je to opus, govori činjenica da je u periodu 1946-1996, svake dekade objavljivao u proseku oko 40 radova, ili 4 rada godišnje. Kao autor ili editor, objavio je 22 knjige. Svaka od njih je na svoj način imala veliki odeg u svetskoj nauci o vodama. Od oko 90 radova koje je objavio u časopisima, 39 je publikovano u 13 vodećih - referentnih svetskih časopisa, kao što su Journal of Hydrology, Journal of Hydraulic Engineering -ASCE, Water Resources Research, Hydrological Sciences Bulletin, Journal of Stochastic Hydrology and Hydraulics, European Journal for Water Resources Management, Wasser und Energiewirtschaft itd. Tome treba dodati i 32 rada štampana u časopisima Hydrology Papers i Hydraulic Papers, čiji je on pokretač. Po citiranosti, prof. Jevđević nesumljivo zauzima jedno od vodećih mesta u oblasti voda (Na sajtu Google, ime prof. Jevđevića pojavljuje se 256 puta).

Predmet naučnog interesovanja i delovanja prof. Jevđevića se vremenom stalno širio, od klasične hidrologije, hidraulike brana i korišćena vodnih snaga, ka novim oblastima kao što su vodoprivredni sistemi, zaštita životne sredine, zaštita od poplava i suša i sl. U svim tim oblastima ostvario je najveće domete, tako da su sada njegove metode analiza fenomena poplava i suša opšte prihvaćene u svetu, a smatra se za jednog od vodećih svetskih eksperata za probleme *karsta*. Svojim vizionarskim radovima doprineo je stvaranju posebnih oblasti hidrologije, kao što su: *hidrologija ekosistema, komparativna hidrologija, hidrologija kvaliteta voda i hidrološka ekonomija*.

Prof. Jevđević je nosilac najvećih svetskih naučnih priznanja:

- Prvi je laureat nagrade Am. udruženja građevinskih inženjera (ASCE) za naučna dostignuća u oblasti vodoprivrede;
- Prvi je nosilac Ven Te Chow nagrade Međunarodnog udruženja za vodne resurse (IWRA);

- Jedan je od prvih nosilaca nagrade Tison Međunarodnog udruženja za hidrološke nauke (IAHS);
- Prvi je dobitnik nagrade Univerziteta države Kolorado «University Award for Excellence in Research».

Dokor je honoris causa Univerziteta u Lundu (Švedska). Član je Naučne akademije u Tuluzu (Francuska) i Društva za unapređenje nauke u Italiji. Počasni je član Međunarodnog udruženja za vodne resurse, Međunarodnog udruženja za hidrološke nauke, Hidroloških asocijacija Mađarske i Francuske i Jugoslovenskog društva za hidrologiju.

Juna 1955. godine, jubilarni godišnji skup Američke geofizičke unije, pod nazivom «Hidrološki dani» bio je posvećen prof. Vujici Jevđeviću. Ako se zna da je Am. geofizička unija osnovana još 1919. godine, ASCE 1852. godine, a IAHS 1922. godine, onda je potpuno jasno koliko su vredna naučna priznanja čiji je nosilac prof. Jevđević.

U svetskoj nauci prof. Jevđević je bez prekida prisutan više od šest decenija. Moglo bi se s pravom reći da je prof. Jevđević - putujući ambasador svetske nauke, ali i srpskog imena - živa legenda svetske hidrologije. Treba istaći i to da odnose sa maticom nikada nije prekidao. Bio je stalni konsultant u preduzeću «Energoprojekt» kod svih hidroenergetskih zahvata u zemlji i uticajni lobista naših investicionih zahteva pred Svetskom bankom. Tokom čestih poseta, redovno je držao predavanja, najčešće u «Energoprojektu», a od 1990. godine i na Građevinskom fakultetu u Beogradu. Septembra 2003. na poslediplomskom kursu u SAD održao je predavanje pod naslovom «Saradnja balkanskih zemalja na primeru sliva reke Vardar», a o toj saradnji je govorio i poslediplomcima u Beogradu. Od bombardovanja Srbije 1999. godine, prof. Jevđević je usmerio svoje snage, autoritet i uticaj ka poboljšanju slike Srbije u SAD. Istovremeno u Srbiji, prof. Jevđević nastoji da objedini napore naših nacionalnih institucija u oblasti vodoprivrede. Koristeći svoj svetski autoritet, pokušava da ohrabri potencijalne inostrane investitore za ulaganja u vodoprivredu Srbije i Republike Srpske.

Građevinskom fakultetu u Beogradu prof. Jevđević je poklonio svoju stručnu biblioteku sa preko 300 naslova i poverio na čuvanje originale svojih međunarodnih nagrada, kompletne radova do 1996. godine i jedinstvenu dokumentaciju planiranih aktivnosti koju je vodio tokom svoje duge naučne i stručne karijere.

Na kraju, treba reći i ovo. Prof. Vujica Jevđević ima dve domovine. Amerika – jedna od tih domovina – dodelila mu je sva najveća naučna priznanja. Rodna Srbija mu je u tom pogledu ostala dužna. Današnjom dodelom počasnog doktorata BU, ta nepravda se donekle ispravlja. Ovim činom, simbolički se odaje priznanje prof. Jevđeviću za sve što je učinio za ovu zemlju i njenu vodoprivredu. Hvala.

Beograd, 10.06.2004. *M. Jevđević*